
Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 15 april 2020 09:34
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: presentatie Catshuis en duits onderzoek

Sowieso trouwens nog even een puntje: het is wel belangrijk om nu en dan met [REDACTED] en jou af te stemmen. Zal ik dat gewoon via de mail doen?

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Directie Voortgezet Onderwijs
Rijnstraat 50, 2515 XP Den Haag | Postbus 16375, 2500 BJ Den Haag | IPC 2650
T [REDACTED] | E [REDACTED]@minocw.nl

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 15 april 2020 9:19
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: presentatie Catshuis en duits onderzoek

Zie onze mailwisseling, weet je oko beetje hoe [REDACTED] er inzit.

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 15 april 2020 9:00
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: presentatie Catshuis en duits onderzoek

Ok, dank, [REDACTED]. Ik zeg overigens niet dat ik per se voor een heel gedetailleerde ladder ben. Ik zou het echter de moeite waard vinden om te kijken of VO-Raad, LAKS en bonden voor het VO iets dergelijks werkbaar zouden vinden. Onderwijskundig is daar namelijk het meest voor te zeggen.

Als een en ander praktisch te ingewikkeld is (of men daardoor juist gezeur tussen ouders en scholen verwacht) kunnen we altijd nog terugvallen op de optie iedereen heel kort naar school (in cohort of op 1,5 m). Dat is onderwijskundig dan wel de minste optie, maar dan wellicht meest haalbare.

Groet

[REDACTED]
Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 14 apr. 2020 om 21:53 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl> het volgende geschreven:

Hoi, jouw punt zit volgens mij al deels in de notitie. Daaruit halend (optie 1), zou je mss zo het verhaal op kunnen bouwen, even alleen voor VO:
RIVM geeft de randvoorwaarden (zit in notitie). Daaruit volgt aantallen per m2 (naast de hygiene en gezondheidsvoorschriften: niet verkouden etc).
We weten dat we niet alle kinderen tegelijk laten starten.
Dus we geven voorrang aan kinderen, waarbij we prioriteringsvolgorde aangeven die afgelopen wordt tot maximum aantal bereikt is: dus eindexamenklassen, vooreindexamenklassen, de groep uit de noodopvang, kinderen die er slecht voor staan om over te gaan, brugklassen, en daarna alle

leerlingen etc. Hoe ver je komt in het aflopen van deze volgorde, zal dus per school verschillend zijn, hangt van gebouw af, en verdeling van aantallen kinderen.

Zoals regulier ook gaat: als docenten ziek zijn of zelf tot kwetsbare groep behoren en dus niet kunnen werken (zwakke gezondheid) wordt inval geregeld of vallen lessen uit.

Behalve gym (lijkt me minder handig nu) denk ik niet dat we moeten prioriteren tussen de vakken.

Het lijkt me heel lastig verkoopbaar om Nederlands te verkiezen boven bijv aardrijkskunde.

Als vervolgens de voorschriften verder versoepeld worden, kan de prioriteringsladder verder worden afgelopen (de ladder van Slob:-)).

Ik zou hierin dus kaderstellend zijn, en geen vrijheid voor de scholen. Ook geen vrijbrief aan docenten om zich aan hun taak te onttrekken, alleen als ze ziek zijn of kwetsbare gezondheid, en mss kwetsbare partner. Dat moet dus individueel bepaald worden.

Qua vervoer: kinderen op de fiets afstand in acht laten nemen (kan niet helemaal natuurlijk) en in het OV: toch meer treinen en bussen inzetten op bepaalde lijnen?

Helpt dit [REDACTED] in de discussie, Vandaag zat ik klem met andere overleggen die ook door moesten. Oa burgerschap: goed overleg en fijn dat [REDACTED] jou weer kon vervangen!

Morgen meer tijd om na te denken.

Gr [REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 14 apr. 2020 om 20:42 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@minocw.nl> het volgende geschreven:

Dank, zeker interessant.

Even alleen naar jullie twee: alvast een observatie van mijn kant nav het bestuurlijk overleg van zojuist en ook na het lezen van het Duitse voorbeeld:

Het gaat bij ons vooralsnog veel over interpretaties RIVM, wat praktisch wel en niet kan etc. Oftewel, vooral de protocollen. Allemaal heel belangrijk natuurlijk en daar moet het veld goed invulling aan geven.

Uiteindelijk is dat echter wel vooral uitvoering. In aansluiting op het MT van vanmiddag nog een extra aanmoediging van mijn kant dat wij vooral ook helder adviseren welk scenario wij - gegeven dat we vanuit medische en praktische overwegen vernemen wat wel en niet mag, en daar helpen de protocollen wel, voor - nou echt het meest wenselijk vinden tav zowel wie: welke leerlingen (in schooljaren, schoolsoorten) het eerst naar school mogen en het wat: wat zij dan zouden moeten worden onderwezen.

Scholen - zeker VO - willen daarin zoveel mogelijk vrijheid, maar ik vind het wel onze taak om daar zoveel mogelijk eenduidigheid en richting in te geven vanuit het belang voor de gehele schoolloopbaan van leerlingen en de maatschappelijke fall out daarvan.

En vooral veel respect voor de bergen werk die nu verzet worden!

Groet

[REDACTED]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 14 apr. 2020 om 16:29 heeft [redacted] <[redacted]@minocw.nl> het volgende geschreven:

Ter informatie. Weet niet of jullie dit ook hadden gezien.
Gr [redacted]

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "[redacted]@minocw.nl>

Datum: 14 april 2020 om 16:26:41 CEST

Aan: "[redacted]@minocw.nl>,"

"[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@owinsp.nl>," [redacted]

[redacted]@owinsp.nl>," [redacted]

[redacted]@duo.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>

Kopie: "[redacted]"

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@ocw.local>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

[redacted]@minocw.nl>," [redacted]

"[redacted]
[redacted]@minocw.nl>," [redacted]
[redacted]@minocw.nl>," [redacted]
[redacted]@minocw.nl>," [redacted]
[redacted]@minocw.nl>

Onderwerp: Aanvullende stukken OT 14 april

Beste allen,

In de bijlage heb ik ter informatie twee stukken toegevoegd die vanmiddag kort besproken zijn in het OT:

- Presentatie Catshuissessie
- Adviesrapport Nationale Akademie der Wetenschappen Leopoldina (onderaan deze mail heb ik een korte NL samenvatting hiervan opgenomen)

Het verslag van het OT vandaag volgt.

Groet!

[redacted]

--

Op 13 april heeft de Nationale Akademie der Wetenschappen Leopoldina (Duitse KNAW) een advies uitgebracht over hoe het beëindigen van de anti-coronamaatregelen eruit zou kunnen zien. Bondskanselier Angela Merkel heeft vlak voor Pasen aangekondigd dat dit advies een belangrijke rol zal spelen in het besluit over de maatregelen in de komende periode. Vandaag heeft bondskanselier Merkel een overleg met het 'Corona-Kabinett' en morgen staat een teleconferentie van Merkel met de minister-presidenten van de deelstaten gepland. Daarna zal zij bekendmaken wat de vervolgstappen zijn en of de maatregelen geleidelijk versoepeld kunnen worden.

De 26 toonaangevende wetenschappers zijn van mening dat het ontwikkelen van een exit-strategie belangrijk is om de bevolking perspectief te bieden. De psychische en fysieke gevolgen van de maatregelen moeten niet onderschat worden. Daarnaast kan het vooruitzicht van concrete versoepelingen eraan bijdragen mensen te motiveren zich aan de maatregelen te blijven houden.

De belangrijkste adviezen uit het rapport van Leopoldina:

Algemeen

- Het voorkomen van een tweede golf van besmettingen moet absoluut voorkomen worden;

- De afstands- en hygiëneregels moeten van kracht blijven. Als het niet mogelijk is om voldoende afstand te houden, moeten mondkapjes gedragen worden;
- Inmiddels is het mogelijk om de maatregelen langzaam en gedeeltelijk af te bouwen;
- De verspreiding van het virus (hoeveel mensen waren en zijn besmet, hoeveel mensen zijn immuun) moet systematisch onderzocht worden om steeds voorspellingen te doen voor de aankomende 2 weken. Hiermee kan blijvend beoordeeld worden of de maatregelen weer verscherpt moeten worden of verder terugschroefd kunnen worden;
- De inzet van apps is hiervoor onmisbaar. Dit moet op vrijwillige basis, de data moeten na 4 weken verwijderd worden, het nut van de apps moet aan de bevolking uitgelegd worden.

Kinderopvang en onderwijs

- Heropening van scholen moet z.s.m. Thuisonderwijs zorgt ervoor dat de sociale ongelijkheid in het onderwijs nog meer versterkt wordt, m.n. in het basisschoolonderwijs. Daarom moeten eerst de bovenste klassen van de basisschool weer les op school krijgen. De kinderen moeten 'mond-neus-bescherming' dragen, per les mogen maximaal 15 leerlingen in een lokaal zitten, aanvankelijk worden alleen de vakken Duits en Wiskunde op school gegeven, de leerlingen hebben gespreide pauzes;
- De volgende groep die les op school moet krijgen, zijn middelbare scholieren vmbo en havo die vlak voor het eindexamen zitten. Zij moeten aanvankelijk alleen Duits, Wiskunde en Vreemde Talen op school krijgen. Voor vwo-leerlingen geldt dat zij zoveel mogelijk gebruik moeten maken van 'digitale media' en 'selbstorganisiertes Lernen' (zelfstandig leren);
- Alle examens moeten doorgaan;
- Het onderwijs aan universiteiten moet tot de zomervakantie zoveel mogelijk digitaal plaatsvinden;
- Kinderdagverblijven bieden noodopvang aan, maar blijven gesloten voor reguliere opvang. De reden is dat kleine kinderen niet met mondkapjes kunnen omgaan en dat zij een te groot risico vormen voor de verspreiding van het virus.

Samenleving en openbare leven

- Vanuit maatschappelijk en grondwettelijk oogpunt is het belangrijk om een exit-strategie te ontwikkelen. Als het aantal nieuwe besmettingen stabiel blijft, het gezondheidssysteem normaal kan functioneren en mensen zich aan de hygiënemaatregelen houden, kan het openbare leven weer opgestart worden. Wel moet het dragen van mondkapjes verplicht worden als ergens de afstandsregels niet nageleefd kunnen worden (bv. in supermarkten of op het werk);
- Thuiswerk moet zoveel mogelijk voortgezet worden;
- Bij beroepen waar dit niet kan, moet in ploegen gewerkt worden. Het wisselen van werknemers tussen de ploegen wordt afgeraden. Ook tijdens pauzes mogen de ploegen niet met elkaar mengen;
- Reizen (werk en privé) kan hervat worden, maar ook hier moeten de afstandsregels van kracht blijven en moeten mondkapjes verplicht worden;
- Voor sport- en cultuurevenementen is het belangrijk dat bezoekers voldoende afstand kunnen houden. Dit betekent dat sommige evenementen eerder kunnen worden hervat dan andere (museumbezoek waarschijnlijk eerder dan voetbalwedstrijden of popconcerten);

Economie

- Belastingmaatregelen om bedrijven en werknemers te helpen;
- Klimaatmaatregelen absoluut niet terugschroeven en doorgaan met de verduurzaming van de economie (o.a. de Green Deal);
- EU-lidstaten die zwaar getroffen zijn aan kredieten en steungelden onder gunstige voorwaarden helpen (in het rapport wordt niet gesproken over coronabonds).

Om de bovenstaande exit-strategie te kunnen uitvoeren, zijn voldoende mondkapjes essentieel. Dit zal een enorme opgave worden, aangezien er nu al een tekort is. Er zullen niet miljoenen, maar miljarden mondkapjes nodig zijn om de hele bevolking en de gezondheidszorg van mondkapjes te voorzien.

<2020_04_13_Coronavirus-Pandemie-
Die_Krise_nachhaltig_überwinden_final.pdf.awsec>
<Catshuispresentatie v1042020 -.pptx.awsec>

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 16 april 2020 13:19
Aan: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@minbuza.nl); [REDACTED]
[REDACTED]@minbuza.nl); [REDACTED]

Onderwerp: Overzichten maatregelen
Bijlagen: Maatregelen buurlanden en andere EU-landen - heroverweging maatregelen rond sluiten van scholen - versie 16-04-2020 .docx; Maatregelen culturele sector buurlanden en vergelijkbare EU LS ivm corona - versie 16 april.docx; MS responses_COVID19_v.14.docx

Dag allen,

Zie bijgaand het overzicht met maatregelen bij de buurlanden en aantal andere EU-lidstaten op het gebied van onderwijs en cultuur. Deze overzichten zijn net naar BOA gestuurd als input voor de exercitie richting komende dinsdag.

Zie bijgaand ook de laatste versie van de questionnaire met vragen aan alle EU-lidstaten rond maatregelen in het onderwijs. Weet dat het KRO-vzschap inmiddels een nieuwe versie van de questionnaire heeft rondgestuurd. Ik zal morgen een voorzet maken voor de beantwoording en afstemmen waar nodig.

Groet,
[REDACTED]

Maatregelen buurlanden en overige EU-lidstaten – heroverweging maatregelen rond sluiten van scholen en universiteiten

Stand van zaken 16 april 2020, 12:00 uur

Eerder ontving u een overzicht van de maatregelen die de EU-lidstaten en specifiek de buurlanden hebben genomen rond het sluiten van scholen en universiteiten en welke volgende stappen er op dat vlak zijn voorzien de komende tijd. Onderstaand vindt u een update van deze informatie,

Dit is op basis van zowel formele informatie als informatie van informele contacten. Specifiek is gekeken naar de volgende vragen:

1. In hoeverre zijn scholen en universiteiten gesloten (volledig/gedeeltelijk/is er verschil in sectoren?) en met welke argumentatie? Tot welke datum zijn scholen en universiteiten gesloten? En waarom is voor die datum gekozen?
2. Is er een vastgesteld moment waarop een heroverweging van de huidige maatregel rond scholen/universiteiten zal plaatsvinden? En op basis waarvan (rapport? Cijfers? Maatschappelijke invloeden?) zal de heroverweging plaatsvinden?
3. Welke signalen zijn er al voor het nemen van volgende stappen? Bv huidige maatregelen verlengen, opschorten of uitbreiden.

Duitsland

1. Alle kinderdagverblijven/scholen/hogescholen/universiteiten in heel DUI zijn gesloten tot na de paasvakantie. De reden voor de schoolsluitingen is verdere verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.
Op 15 april hebben de Bondsregering en de deelstaten nieuwe afspraken gemaakt over de maatregelen voor de komende periode. **Vanaf 4 mei worden de scholen stapsgewijs weer geopend.** Deze datum is gekozen om scholen voorbereidingstijd te geven (o.a. voor het organiseren van de eindexamens) en praktische vraagstukken in de komende twee weken nader uit te werken (bv. vervoer van leerlingen). Het plan is dat eerst de eindexamenleerlingen, leerlingen die volgend jaar eindexamen gaan afleggen en de bovenste groepen op basisscholen weer les gaan krijgen op school. Wanneer de overige leerlingen weer naar school kunnen is nog niet besloten en hangt in grote mate af van de uitbreiding van het virus in de komende weken.
Vóór 29 april moet de Kultusministerkonferenz (gremium van de onderwijsministers van alle deelstaten) een plan opleveren hoe het onderwijs in kleinere groepen en met inachtneming van de hygiëne- en afstandsregels weer volledig hervat kan worden. Hierbij moet ook aandacht besteed worden aan pauzes en het vervoer van leerlingen (ca. 30% van de Duitse leerlingen gaat per schoolbus naar school). Scholen moeten een hygiëneplan opstellen. Leerkrachten en leerlingen die tot een risicogroep behoren, mogen voorlopig niet naar school. Overigens zijn er nu al signalen dat sommige deelstaten (licht) gaan afwijken van de afspraken. In Thüringen zullen eindexamenleerlingen havo/vwo vanaf 27 april weer naar school kunnen en ook Hessen overweegt een hervatting van de lessen voor 4 mei. In Beieren zullen de scholen waarschijnlijk pas vanaf 11 mei weer open gaan.
Aan hogescholen en universiteiten mogen tentamens plaatsvinden. Laboratoria of anderszins speciale werkruimten mogen weer voor lesdoeleinden gebruikt worden, mits bijzondere hygiëne- en veiligheidsmaatregelen genomen worden (bv. het dragen van mondkapjes). Bibliotheken en archieven worden heropend, waarbij de hygiënemaatregelen moeten worden nageleefd, wachtrijen voorkomen moeten worden en de toegang gestuurd moet worden.
Kinderdagverblijven blijven voorlopig gesloten omdat kleine kinderen niet met mondkapjes kunnen omgaan en het niet mogelijk is hen duidelijk te maken voldoende afstand te houden.
2. De komende weken zullen benut worden om de op 15 april aangekondigde maatregelen verder uit te werken, waarbij de deelstaten een grote rol spelen. De bondsregering en de deelstaten hebben afgesproken elkaar om de twee weken te spreken over vervolgstappen. Het volgende overleg is gepland op 30 april.
3. De maatregelen worden vanaf begin mei aangepast en enigszins versoepeld.

België

1. Tot in ieder geval 3 mei blijven de scholen dicht, uitgezonderd de opvang van kinderen van ouders in essentiële beroepen. Op woensdag 15 april heeft de federale Nationale Veiligheidsraad vergaderd over de corona-crisis. Naar aanleiding hiervan heeft minister

van onderwijs Weyts aangegeven dat, als de dalende trend in het aantal corona-besmettingen en opnames zich voortzet, hij een datum wil vaststellen waarop scholen kunnen heropenen. Die datum is er dus nog niet.

Weyts denkt niet dat alle scholen tegelijk open kunnen gaan. Hij wil dit in stappen doen. HO blijft in ieder geval dit studiejaar digitaal en de gebouwen blijven gesloten voor colleges. Het Vlaams parlement heeft een nooddecreet goedgekeurd dat het hoger onderwijs toestaat om de examenregeling aan te passen, en examens uit te stellen, evt. zelfs tot volgend studiejaar. Een einddatum voor het huidige studiejaar, dat tot 30 september loopt, is er niet in Vlaanderen. Studenten krijgen zo meer tijd taken en stages af te werken die door Corona zijn vertraagd. Als studenten vertraagd afstuderen tgv. Corona, krijgen ze toch juni als afstudeerdatum op hun diploma.

2. Volgende week wil Weyts meer duidelijkheid geven, een beslissing die gebaseerd moet zijn op adviezen van deskundigen virologie. Anderzijds suggereert Weyts het proces om tot een beslissing te komen om te draaien. Idee is dat de deskundigen en de virologen, niet adviseren over het heropenen, maar dat het onderwijsveld zelf een advies over heropening formuleert aan de Nationale Veiligheidsraad en de virologen. Hij wil dat naar eigen zeggen om de bevolking iets meer hoop te geven dat er veranderingen aankomen, veranderingen ten goede in de lockdown. Weyts wil die beslissingen over maatregelen na heropening van de scholen wel volledig laten afhangen van de adviezen van virologen.
3. Er wordt nagedacht over social distancing in scholen, over veiligheidsmaatregelen. Opsplitsing, verdeling van leerlingen over de dag, meer ruimtes zijn opties waarover nagedacht wordt. Beslissingen zijn nog niet genomen.

Frankrijk

1. President Macron heeft afgelopen maandag aangekondigd dat op 11 mei een eerste stap richting opheffing van de lockdown wordt gezet. Tot die tijd blijven in ieder geval alle huidige beperkingen van kracht. Dat betekent dat ook de scholen voor po en vo tot die tijd dicht blijven. Het plan is dat na 11 mei de kinderopvangcentra en scholen weer open gaan, maar niet alle lessen zullen, volgens Macron, gegeven worden. De regering zal er wel alles aan doen de examens te organiseren. Ouders, leerkrachten en vakbonden blijven twijfelen of aan de voorwaarden voor heropening van de scholen op 11 mei zal zijn voldaan; De minister van onderwijs Blanquer heeft in de senaat woensdag jl. gezegd dat het in ieder geval niet de scholen zullen zijn zoals we ze kenden tot voor de corona-epidemie. De leraren vragen zich vooral af hoe meer groepen (splitsing in kleinere groepen) gerealiseerd kan worden als niet het aantal lesruimtes uitgebreid wordt of het aantal leraren vergroot wordt.
2. De operationalisering van de door Macron aangekondigde heropening van de scholen moet nog gebeuren. Minister Blanquer heeft gezegd dat er een complete methodiek voor heropening van scholen ontwikkeld moet worden. Dat zal de komende twee weken moeten gebeuren. Dan ook pas wordt bezien hoe de door leraren gestelde vragen beantwoord kunnen worden.
3. Plan is vanaf 11 mei eerste stappen te zetten in het heropenen van scholen.

VK

1. In het VK zijn scholen voor onbepaalde tijd gesloten, om de verspreiding van het virus te remmen. De regering bepaalt wanneer de scholen weer open gaan. Daarbij is het verloop van de infecties bepalend. Voor kinderen van ouders in cruciale beroepen, voor kinderen in achterstandsgezinnen, of met fysieke en psychische beperkingen zijn als opvang deels scholen open gesteld. Geschat wordt dat het om maximaal zo'n 20% van het totale aantal leerplichtigen gaat. Er worden voedselbonnen uitgereikt aan (ouders van) kinderen die normaal op school in aanmerking komen voor 'free schoolmeals' en nu geen toegang hebben tot opvang. Op de meeste privéscholen wordt ervan uitgegaan dat vóór de zomervakantie geen onderwijs meer gegeven wordt. Universiteiten zijn niet door de overheid gesloten. Maar de maatregelen om verspreiding van het virus te remmen (niet reizen, niet in groepen bijeen komen etc.) leiden er in de praktijk toe dat Britse universiteiten gesloten zijn. Het onderwijs wordt veelal online aangeboden en examens worden online afgenomen. Veel universiteiten realiseren zich dat studenten onder de huidige omstandigheden niet dezelfde prestaties kunnen leveren. Zij stellen daarom dat de nu behaalde cijfers nooit lager zullen zijn dan de eerder behaalde resultaten. Studenten maken zich zorgen om het 'verloren' deel van het studiejaar en ook om het 'verloren' deel van het collegegeld en van huur van studentenaccommodatie.

- Universiteiten maken zich zorgen over de verwachte inkomstenderving door lagere aantallen internationale inschrijvingen voor de komende jaren.
2. Het VK lijkt nu (16 april) op de top van de corona-golf te staan. Vandaag zal de regering waarschijnlijk aankondigen dat de huidige maatregelen nog tenminste drie weken (tot 7 mei) van kracht blijven. Daarna wordt een stapsgewijze reductie verwacht. Vanuit de samenleving neemt de druk om (gefaseerd) scholen te heropenen toe. De vakbond van schoolleiders hoopt dat nog voor de zomervakantie enkele weken les gegeven kan worden, om zo de opgelopen achterstanden iets te repareren.
Het Britse parlement stelt een onderzoek in naar de gevolgen van de periode van schoolsluiting op het 'leren' van kinderen.
 3. De verwachting is dat het huidige regime over enkele weken (vanaf 7 mei) geleidelijk minder streng wordt. Wetenschappelijk advies ten aanzien van de verspreiding van het virus en druk vanuit de samenleving over de economische gevolgen zullen bepalend zijn. De eerste adviezen (Public Health England) geven aan dat waarschijnlijk de laagste klassen van het funderend onderwijs het eerst terug naar school zullen gaan. Universiteiten passen zich aan aan de algemene regels die de overheid stelt ten aanzien van 'social distancing'. Wanneer de maatregelen geleidelijk verlicht worden, zal een deel van de zomer misschien gebruikt worden om de verloren leertijd in te halen.

Overige EU-landen

Zweden:

1. Basisscholen en vve-instellingen zijn nog open, al zijn veel scholieren en docenten afwezig omdat ze thuis moeten blijven in lijn met de gezondheidsrichtlijnen. Scholen in VO, beroepsonderwijs, volwassenenonderwijs en HO-instellingen zijn wel gesloten en overgeschakeld op afstandsonderwijs, op advies van het Public Health Agency. De centrale overheid heeft op 13 maart een 'regulatory framework' vastgesteld voor schoolsluitingen, waardoor uitzonderingen op reguliere regels voor onderwijsaanbod mogelijk zijn; dit kader is geldig van 16 maart 2020 tot 30 juni 2020.
Reden om basisscholen voornamelijk open te houden: verondersteld wordt dat sluiting niet tot (sterke) vermindering van verspreiding van het virus zou leiden, terwijl de disruptie groot zou zijn. Ook open om vitale sectoren als gezondheidszorg zoveel mogelijk overeind te houden. VO-instellingen en HO-instellingen wel sluiten omdat daar minder supervisie nodig is en er meer gereisd wordt.
Er wordt momenteel wel bekeken of niet alle scholen voor leerplichtonderwijs en vve-instellingen dicht moeten; de bevoegdheid hiertoe is inmiddels door het parlement bij de regering belegd (dus centraal).
2. Public Health Agency en artsen hebben een grote rol in de heroverweging van de maatregelen; de overheid handelt op basis van hun aanbevelingen. Geen specifiek moment van heroverweging; er is een permanente analyse van de situatie.
3. Zweden staat in de gekozen strategie (om in elk geval basisscholen open te houden) momenteel redelijk geïsoleerd in de EU; veel debat, maar nog steeds van kracht.

Denemarken:

1. Vanaf 15 april gaan scholen weer gefaseerd open omdat de maatregelen om spreiding in te dammen hebben gewerkt. Als eerste kunnen leerlingen in VVE, PO, speciaal onderwijs en de eindexamenleerlingen in het VO weer naar school. De rest van de leerlingen blijven afstandsonderwijs volgen. De examens in het VO zullen in principe doorgaan, maar het aantal examens zal wel worden verminderd (ongeveer de helft van het reguliere aantal examensessies). Afsluitende toetsen in het PO en onderbouw VO gaan niet door; daar gelden de cijfers van eerdere toetsen. HO blijft gesloten, behalve voor studenten in het laatste semester die fysiek aanwezig moeten zijn voor afronden van een 'cruciale' studie zoals in de gezondheidssector.
2. Vanaf 15 april gaat in Denemarken een nieuwe fase in met geleidelijke heropening van o.a. scholen. De reden om – naast eindexamenleerlingen – vooral de jongste kinderen als eerste te laten starten, is tweeledig:
 - Jongere kinderen lijken niet zo snel te worden geïnfecteerd: weinig geïnfecteerden in die leeftijdscategorie.
 - Ouders moeten goede werkomstandigheden hebben om thuis te kunnen werken. Oudere kinderen kunnen gemakkelijker zelf thuis leren.
3. volgende stappen zijn afhankelijk van hoe de versoepeling van de maatregelen uitpakken.

Finland:

1. Sluiting van scholen, hogescholen en universiteiten is verlengd tot 15 mei (was 13 april). Er worden voorbereidingen getroffen om de maatregelen voor het onderwijs te verlengen tot het einde van het schooljaar als dat nodig zou zijn; het schooljaar (PO/VO) eindigt sowieso 30 mei (dus opening voor alleen laatste twee weken niet zo waarschijnlijk).
2. De situatie wordt permanent bekeken voor heroverweging. Besluiten o.b.v. de situatie van het moment en gedrag van burgers.
3. Nog geen duidelijke signalen over volgende stappen; piek van het virus wordt verwacht in mei.

Oostenrijk:

1. Alle scholen en universiteiten zijn dicht sinds 16 maart. Scholen zijn nog wel open voor kinderen onder 14 jaar als ouders moeten werken. Op 8 april is besloten dat de scholen gesloten blijven tot begin mei. Vanaf 14 april heeft de overheid de **maatregelen stap voor stap versoepeld**. Zo mogen winkels kleiner dan 400m² weer open en worden regels rond sportactiviteiten versoepeld. Als de toename van besmettingen stijgt dan worden de regels weer terug gedraaid. Vorige week is aangekondigd dat de eindexamens eind mei kunnen doorgaan. De eindexamenleerlingen mogen daarom **vanaf begin mei weer naar school**, terwijl de overige leerlingen in ieder geval tot half mei thuis moeten blijven leren. Examens worden verder zoveel mogelijk digitaal afgenomen. Mondelinge examens zijn geschrapt (tenzij examenleerlingen dit zelf willen) en er zullen alleen schriftelijke examens plaatsvinden (dit zullen er ook iets minder zijn). De eindweging is iets aangepast, doordat de Matura (het centraal eindexamen) samen wordt gewogen met schoolexamens. Examens in het mbo worden verplaatst naar juni. Voor de examens moeten voorzorgsmaatregelen voor hygiëne en social distancing in acht worden genomen. Leerlingen die medisch tot de risicogroep behoren, zullen examen kunnen doen in een aparte ruimte.
2. Geen specifiek moment voor verdere heroverweging bepaald. Besluitvorming vindt vooral door kanselier en vice-kanselier, in samenspraak met het Gezondheidsministerie, plaats.
3. Vanaf half mei zullen mogelijk ook andere schoollagen dan eindexamenklassen gefaseerd weer naar school gaan, met voorzorgsmaatregelen voor hygiëne en social distancing. Dit is nog niet besloten en is nog informeel. Ook heropening van universiteiten kan dan worden overwogen.

Spanje:

1. Op 14 maart is besloten tot sluiting. Alle scholen en universiteiten zijn nog steeds gesloten. De lockdown duurt in ieder geval tot 26 april. Al worden de regels iets soepeler, waardoor bijvoorbeeld bouwvakkers, schoonmakers en fabrieksarbeiders weer naar werk mogen.
2. Voor 26 april zullen volgende stappen moeten worden aangekondigd.
3. De verwachting is dat de lockdown na 26 april wordt verlengd.

Italië:

1. Alle onderwijsinstellingen zijn gesloten sinds 4 maart. Geen specifieke datum benoemd tot wanneer de maatregelen gelden.
2. Er is geen specifiek moment gecommuniceerd voor het heroverwegen van de maatregelen.
3. Er zijn geen signalen over eventuele stappen.

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: FW: DBT: departementaal beleidsteam donderdag 16 april
Datum: donderdag 16 april 2020 10:56:52
Bijlagen: [Advies duitse KNAW.docx](#)
[Bijlage 4. input voor adviesvraag OMT 1504.docx](#)
[Verslag DBT 09042020\(2\).docx](#)
[Bijlage 5a. Coronagenda 16.04.2020.pdf](#)
[20200415 overzicht maatregelen europees-132314346439147849.docx](#)
[Advies 64e OMT COVID-19-132314130035554939.pdf](#)
[Catshuispresentatie v1042020 -.pptx](#)
[AgendaDBT15042020.docx](#)

Ter info.

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 15 april 2020 21:22
Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: DBT: departementaal beleidsteam donderdag 16 april

Beste allen,

Bijgevoegd de agenda en de stukken voor het DBT van morgenmiddag. Ze worden ook in ibabs gezet.

Jullie ontvangen morgenochtend nog een nazending:

Bijlage 3a. Powerpoint Covid-19, nationaal beeld

Bijlage 3b. Beeld intern OCW

Een update van bijlagen die horen bij agendapunt 4: besluitvorming 28 april en adviesaanvraag OMT

Situatie en Duiding Covid-19, update 16 april

Omgevingsanalyse Covid-19, update 16 april

Er is een webex vergadering aangemaakt dus digitaal meedoen kan ook.

Groet,
[REDACTED]

Advies Duitse KNAW over beëindigen anti-corona maatregelen

13 april

Op 13 april heeft de Nationale Akademie der Wissenschaften Leopoldina (Duitse KNAW) een advies uitgebracht over hoe het beëindigen van de anti-coronamaatregelen eruit zou kunnen zien. Bondskanselier Angela Merkel heeft vlak voor Pasen aangekondigd dat dit advies een belangrijke rol zal spelen in het besluit over de maatregelen in de komende periode. Vandaag heeft bondskanselier Merkel een overleg met het 'Corona-Kabinet' en morgen staat een teleconferentie van Merkel met de minister-presidenten van de deelstaten gepland. Daarna zal zij bekendmaken wat de vervolgstappen zijn en of de maatregelen geleidelijk versoepeld kunnen worden.

De 26 toonaangevende wetenschappers zijn van mening dat het ontwikkelen van een exit-strategie belangrijk is om de bevolking perspectief te bieden. De psychische en fysieke gevolgen van de maatregelen moeten niet onderschat worden. Daarnaast kan het vooruitzicht van concrete versoepelingen eraan bijdragen mensen te motiveren zich aan de maatregelen te blijven houden.

De belangrijkste adviezen uit het rapport van Leopoldina:

Algemeen

- Het voorkomen van een tweede golf van besmettingen moet absoluut voorkomen worden;
- De afstands- en hygiëneregels moeten van kracht blijven. Als het niet mogelijk is om voldoende afstand te houden, moeten mondkapjes gedragen worden;
- Inmiddels is het mogelijk om de maatregelen langzaam en gedeeltelijk af te bouwen;
- De verspreiding van het virus (hoeveel mensen waren en zijn besmet, hoeveel mensen zijn immuun) moet systematisch onderzocht worden om steeds voorspellingen te doen voor de aankomende 2 weken. Hiermee kan blijvend beoordeeld worden of de maatregelen weer verscherpt moeten worden of verder teruggeschoefd kunnen worden;
- De inzet van apps is hiervoor onmisbaar. Dit moet op vrijwillige basis, de data moeten na 4 weken verwijderd worden, het nut van de apps moet aan de bevolking uitgelegd worden.

Kinderopvang en onderwijs

- Heropening van scholen moet z.s.m. Thuisonderwijs zorgt ervoor dat de sociale ongelijkheid in het onderwijs nog meer versterkt wordt, m.n. in het basisschoolonderwijs. Daarom moeten eerst de bovenste klassen van de basisschool weer les op school krijgen. De kinderen moeten 'mond-neus-bescherming' dragen, per les mogen maximaal 15 leerlingen in een lokaal zitten, aanvankelijk worden alleen de vakken Duits en Wiskunde op school gegeven, de leerlingen hebben gespreide pauzes;
- De volgende groep die les op school moet krijgen, zijn middelbare scholieren vmbo en havo die vlak voor het eindexamen zitten. Zij moeten aanvankelijk alleen Duits, Wiskunde en Vreemde Talen op school krijgen. Voor vwo-leerlingen geldt dat zij zoveel mogelijk gebruik moeten maken van 'digitale media' en 'selbstorganisiertes Lernen' (zelfstandig leren);
- Alle examens moeten doorgaan;
- Het onderwijs aan universiteiten moet tot de zomervakantie zoveel mogelijk digitaal plaatsvinden;
- Kinderdagverblijven bieden noodopvang aan, maar blijven gesloten voor reguliere opvang. De reden is dat kleine kinderen niet met mondkapjes kunnen omgaan en dat zij een te groot risico vormen voor de verspreiding van het virus.

Samenleving en openbare leven

- Vanuit maatschappelijk en grondwettelijk oogpunt is het belangrijk om een exit-strategie te ontwikkelen. Als het aantal nieuwe besmettingen stabiel blijft, het gezondheidssysteem normaal kan functioneren en mensen zich aan de hygiënemaatregelen houden, kan het openbare leven weer opgestart worden. Wel moet het dragen van mondkapjes verplicht worden als ergens de afstandsregels niet nageleefd kunnen worden (bv. in supermarkten of op het werk);
- Thuiswerk moet zoveel mogelijk voortgezet worden;
- Bij beroepen waar dit niet kan, moet in ploegen gewerkt worden. Het wisselen van werknemers tussen de ploegen wordt afgeraden. Ook tijdens pauzes mogen de ploegen niet met elkaar mengen;
- Reizen (werk en privé) kan hervat worden, maar ook hier moeten de afstandsregels van kracht blijven en moeten mondkapjes verplicht worden;
- Voor sport- en cultuurevenementen is het belangrijk dat bezoekers voldoende afstand kunnen houden. Dit betekent dat sommige evenementen eerder kunnen worden hervat dan andere (museumbezoek waarschijnlijk eerder dan voetbalwedstrijden of popconcerten);

Economie

- Belastingmaatregelen om bedrijven en werknemers te helpen;
- Klimaatmaatregelen absoluut niet terugschroeven en doorgaan met de verduurzaming van de economie (o.a. de Green Deal);
- EU-lidstaten die zwaar getroffen zijn aan kredieten en steungelden onder gunstige voorwaarden helpen (in het rapport wordt niet gesproken over coronabonds).

Om de bovenstaande exit-strategie te kunnen uitvoeren, zijn voldoende mondkapjes essentieel. Dit zal een enorme opgave worden, aangezien er nu al een tekort is. Er zullen niet miljoenen, maar miljarden mondkapjes nodig zijn om de hele bevolking en de gezondheidszorg van mondkapjes te voorzien.

Input adviesaanvraag OMT

Eerste concept ter bespreking in dagstart, zal in de loop van de donderdag worden uitgewerkt, samen met NCTV. Vrijdag 12.00 dient versie te worden ingediend.

Algemene opmerking: waar gevraagd wordt naar effecten wordt bedoeld effecten op aantal IC-opnames, op het aantal ziekenhuisopnames en op de verspreiding van het virus.

Primair onderwijs + so en sbo

- 1) gezondheid,
- 2) effecten op de economie/samenleving,
- 3) onderwijskundige effecten,
- 4) praktische consequenties/haalbaarheid.

Op basis van deze criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. Gezondheid staat voorop, adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan deze randvoorwaarden voldoet. Open gaan van de scholen draagt bij aan een open economie/samenleving, jongere kinderen zijn hierbij een grotere belasting voor ouders voor wat betreft thuisonderwijs en opvang, wat ten koste gaat van werk dan oudere kinderen. Onderwijskundig is te beredeneren dat de taal en sociale ontwikkeling van het jonge kind van groot belang is, waarbij het moeilijk is dit volledig te prioriteren boven het belang voor onderwijs bij kinderen in de oudere groepen. Voor de praktische consequenties en haalbaarheid is een geleidelijke start van het onderwijs echter wel aan te raden. Dit rechtvaardigt de keuze om te starten met de helft van de groepen. Alternatief zou zijn alle groepen, de helft van de tijd. Daarmee zou dit scenario weer minder scoren op economische impact (2)

Basis scenario (van vanochtend)

- Alle kinderen van groepen 1-4 gaan naar school en SO en SBO helemaal (685.000 + 68.000 leerlingen, totaal 753.000 leerlingen).
- Uitgangspunt is dat 1,5m afstand tussen kinderen niet nodig is en dus de hele klas bij elkaar kan zijn.
- Veronderstelling dat tot 12 jaar 1,5 regel niet strikt hoeft te worden gehanteerd.

Aanvulling op basis

- De groepen die je hanteert in de klas, hanteer je ook voor pauzes en brengen/ophalen.
- Veronderstelling dat de 1,5 meter ook niet strikt gehanteerd hoeft te worden tussen leraar en leerling.

Vragen voor primair onderwijs

- Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten?
- Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten?
- Zijn er verschillen in besmettelijkheid voor kinderen (<12), jongeren (<20) en volwassenen, die verschillen in maatregelen rechtvaardigen?
- Kan er inderdaad met 100% van de groep in één lokaal les worden gegeven? Of is het beter om dit te beperken tot bijvoorbeeld de helft van de klas? Wat zijn de effecten?
- Is een cohortaanpak noodzakelijk?
- Zijn er hygiënemaatregelen (voor personeel en leerlingen) nodig bovenop de standaardmaatregelen (hoesten in elleboog, papieren zakdoekjes, handen wassen)? Wat zijn de effecten?
- Wat zijn de effecten wanneer het niet lukt om jonge kinderen de hygiënemaatregelen strikt te laten naleven?
- Wat zijn de effecten als je alle leerlingen in de basisschoolleeftijd weer naar school laat gaan, dus ook de groepen 5 – 8?
- Wat heeft het voor effect als ook onderwijs-zorg weer wordt opgestart en er externen in de school aanwezig zijn om die zorg te verlenen (die vervolgens vaak weer naar een andere school gaan om hetzelfde te doen)? Zijn hier bijvoorbeeld extra hygiënemaatregelen nodig?

Vragen specifiek voor speciaal onderwijs

- Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten, in ogenschouw nemend dat het in sommige gevallen om kwetsbare leerlingen kan gaan?
- Kun je inderdaad de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten in ogenschouw nemend dat het in sommige gevallen om kwetsbare leerlingen kan gaan?
- Wat zijn de effecten wanneer in het speciaal onderwijs hygiënemaatregelen niet strikt kunnen worden nageleefd omdat het in sommige gevallen gaat om leerlingen met verstandelijke en/of lichamelijke problematiek?

Vragen over link met kinderopvang

- Wat zijn de effecten als leerlingen van verschillende scholen, samenkomen op de buitenschoolse opvang (BSO)? Zijn daar aanvullende maatregelen nodig?

Voortgezet onderwijs

- 1) gezondheid,
- 2) effecten opende economie/samenleving,
- 3) onderwijskundige effecten,
- 4) praktische consequenties/haalbaarheid.

Op basis van deze criteria zijn we gekomen tot het volgende basisscenario. Gezondheid staat voorop, adviesaanvraag heeft de bedoeling tot een scenario te komen dat aan deze randvoorwaarden voldoet. Open gaan van de scholen draagt bij aan een open economie/samenleving, jongeren behoeven minder opvang van ouders en onderwijs op afstand beïnvloedt daarmee minder de economie. Onderwijskundig is te beredeneren dat brugklassen ivm juiste plaatsing jongeren in vervolgklas de (voor)examengroepen meer aandacht verdienen. Voor de examens zijn reeds oplossingen gekozen. Daarmee is het moeilijk groot onderscheid te maken tussen leerjaren, voor alle jongeren lijken contactmomenten van belang om niet verloren te raken. Voor de praktische consequenties en haalbaarheid is een geleidelijke start van het onderwijs echter wel aan te raden. Dit rechtvaardigt de keuze om te starten met de alle leerlingen, maar mogelijk kunnen deze vanuit gezondheidsredenen niet allemaal tegelijk op school aanwezig zijn.

Basis scenario (van vanochtend)

- Alle kinderen gaan naar school (909.000 leerlingen exclusief praktijkonderwijs)
- 1,5m afstand tussen leerlingen is wel nodig
- Dan kan 25% van de leerlingen (227.000) tegelijk op school zijn, leerlingen gaan dus niet alle dagen naar school.
- Er moet een redelijke spreiding over leerlingen zijn, zodat alle leerlingen ca 25% naar school gaat.
- Als OMT het toestaat: 50% tegelijk naar school (minder strikte interpretatie van 1,5 meter tot 20 jaar).
- VSO en praktijkonderwijs gaat op zelfde manier als SO en SBO, hele week naar school (38.000 + 30.000 leerlingen).

Aanvulling op basis

- Leerlingen zijn dus één dag op school, mogelijk nog iets meer (maar bij voorkeur wel hele dagen).
- Eventueel is de vijfde dag te gebruiken voor leerlingen die het extra nodig hebben.
- Als globaal hetzelfde aantal docenturen beschikbaar is, kunnen alle groepen ook naar 25% van het normale aantal, wat ca. 5-8 leerlingen per groep betekent. Als er minder docenturen beschikbaar zijn, betekent dat meer leerlingen per groep.
- Eventueel: getrapte begintijden en getrapte roosters zodat leerlingen met zo min mogelijk tegelijk aankomen.
- Leraar wisselt zo veel mogelijk van klas in plaats van leerlingen om contact te beperken.
- Leerlingen krijgen de kern van alle vakken.
- Bij vakken als gym, handenarbeid en praktijkvakken (vmbo): zelfde maatregelen, mogelijk aangepaste lessen om contact te vermijden.

Vragen voortgezet onderwijs

- Kun je de 1,5 meter tussen leerlingen onderling loslaten?
- Kun je de 1,5 meter tussen leerlingen en leraren loslaten?
- Wat is het positieve effect van het hanteren van strikte cohorten binnen de school?
- Hoe groot mogen groepen leerlingen zijn die 1,5m afstand houden? Wat zijn de effecten van kleinere groepen? (speciaal onderscheid 25% en 50%)?
- Is een cohortaanpak noodzakelijk?
- Zijn er hygiënemaatregelen nodig boven de standaardmaatregelen (hoesten in elleboog, papieren zakdoekjes, handen wassen)? Bijvoorbeeld schoonmaak lokaal na elke wisseling van groepen? Verplicht handen wassen na verplaatsing? Wat zijn de effecten van deze maatregelen?
- Wat zou het effect zijn wanneer leerlingen stage moeten lopen?
- Maakt het uit of je de halve klas de hele dag laat komen en de andere helft de volgende dag, of zou je ook halverwege de dag kunnen wisselen? Zijn de effecten bij een van de twee keuzes positiever?
-

Vragen over link met openbaar vervoer (voor VO en (V)SO)

Moeten er voor leerlingen die met het openbaar vervoer naar school gaan nog aanvullende maatregelen worden getroffen? Wat zijn hiervan de effecten?

Middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs

Basis scenario

- Afstandsonderwijs zal ook in de komende periode zoveel mogelijk worden doorgezet. Wel bestaat de wens om specifieke onderwijsactiviteiten (praktijkonderwijs dat niet online aan te bieden is en gedeeltelijke examinering/tentaminering) en onderzoeksactiviteiten weer op de instelling vorm te geven.
- Dit zal gebeuren binnen geldende RIVM-richtlijnen (1,5m afstand; vaak handen wassen, etc.), onder andere door spreiding in de roostering, optimale bezetting en spreiding van gebouwen, etc. De precieze invulling zal per opleiding en instelling flink verschillen, wegens de grote variëteit aan opleidingen en gebouwen. Er lijken vrij veel onderwijs- en onderzoeksactiviteiten binnen de genoemde richtlijnen mogelijk te zijn.
- Hierbij is de verwachting dat het grootste deel van de studenten en medewerkers ook in de komende periode nog niet fysiek op de mbo- of ho-instelling aanwezig zal zijn.
- Voor het mbo en het ho hebben de instellingen al aangegeven dat het mogelijk is om de activiteiten zo te organiseren, dat dit buiten de spits kan plaatsvinden. Om het openbaar vervoer te ontlasten begint en eindigt het fysieke onderwijs niet tijdens spitsstijd. **PM: nadere afstemming met ov.**

Vragen mbo + hoger onderwijs

- Indien opleidingen en instellingen er in slagen hun activiteiten binnen de RIVM-richtlijnen vorm te geven (inclusief vervoer van en naar de instellingen), is dan fysiek onderwijs vanuit het oogpunt van volksgezondheid weer mogelijk?
- Zo niet, wat is er aanvullend nodig?

Departementaal Beleidsteam COVID-19/Coronavirus
9 april 2020, 09.00 uur

Aanwezig:

[redacted] (vz.), [redacted] (verv. [redacted]), [redacted] (vz. [redacted]), [redacted] (videobellen), [redacted], [redacted] (videobellen), [redacted], [redacted] (verslag).

Afwezig:

[redacted]

Actiepunten:

- **Online instructies voor Webex worden nogmaals onder de aandacht gebracht door [redacted].**
- **DG's antwoorden [redacted] over de toon van de tekst van het verantwoordingsonderzoek 2019 van de Algemene Rekenkamer.**
- **Maatregelenmatrix: [redacted] verzoekt om nog iets op te nemen over media. M&C levert daarover vandaag aan bij [redacted] (sec.).**
- **[redacted] verstuurt de nota en vragen/antwoorden rondom besluitvorming subsidies en inkoop aan alle dienstonderdelen.**

1. Opening

-

2. Mededelingen

DBT gaat akkoord met het voorstel voor het proces van de gezamenlijke planningsbrief (de)prioritering aan TK (bijlage 2).

3. Beeld

a. Nationaal

[redacted] geeft toelichting op bijlage 3a. Powerpoint Covid-19. Hierop worden een aantal aanvullingen gedaan:

- [redacted]: in media is aandacht voor scholieren die niet in beeld zijn. Verder blijft cultuur (musea en ticketing) veel aandacht krijgen. Er is toenemende aandacht voor olopemde schulden van studenten. De slaag-zakregeling en landelijke 'vlag'-moment op 4 juni is goed ontvangen.
- [redacted] er is een peiling van AVS over kinderen die buiten beeld van scholen zijn.
- [redacted] sectoren trokken tot nu toe goed met OCW op, maar de verwachting is dat er meer frictie gaat ontstaan, hoewel dit binnen de perken zal blijven.
- [redacted] overbruggingsafaciliteit is gevoelig in het veld. In de sector heerst het gevoel dat MOCW de sector in de kou laat staan.

b. Intern OCW (concernbreed)

[redacted] licht bijlage 3b mondeling toe. Aanvullend daarop een aantal aanvullingen:

- Online instructies voor Webex worden nogmaals onder de aandacht gebracht.
- BZK komt binnenkort met een rijksbrede notitie waarin uitgangspunten staan van 'het rijk in de 1,5 samenleving en de aandachtspunten mbt de panden van de rijksoverheid.
- Er komt een loket voor medewerkers met (psychosociale) problemen.

Aanwezigen geven aanvullingen op het interne OCW beeld:

- DGDUO (vooraf per telefoon gemeld bij secretaris): bij DUO geen bijzonderheden: de dienstverlening loopt goed door en er wordt nagedacht over uitzonderingsgevallen van studenten en over de transitieperiode.
- SG: geeft terugkoppeling uit het SGO. Er komt binnenkort een videotool voor vertrouwelijke gesprekken. Bij J&V is Webex in combinatie met chatfunctie gebruikt om met grote groepen collega's contact te hebben. Verder is besproken dat het gebruik van applicaties als Zoom ontmoedigd moet worden, hierover komt binnenkort een rijksbrede oproep. Ten slotte geeft het SGO complimenten over de inzet en acties van de ICBR.

- D.FEZ: stelt de vraag aan DG's namens de president van de Algemene Rekenkamer of de toon van de tekst van het verantwoordingsonderzoek 2019 goed is; morgen komt de tekst.
- SG: vraagt om terugkoppeling over de vraag naar ondersteuning vanuit Ardis. DGPV en DGHBWE geven aan dat er nu (nog) geen behoefte aan is. DGCM komt hier later op terug.
- SG: i.h.k.v. secretaressedag worden cadeautjes doorgezeten, activiteiten zijn wel afgelast. Op de 5^e verdieping wordt het collectief geregeld; oproep aan directeuren om verder te doen wat ze altijd doen.

4. Besluitvorming transitiestrategie OCW inclusief planning komende week

D.BOA geeft toelichting op documenten.

- Opmerkingen op de maatregelenmatrix: DGHBWE geeft aan dat het studenten-ov belangrijk is. DGPV geeft aan dat vervoer in het speciaal onderwijs aandacht heeft. DGCM verzoekt om over media nog iets op te nemen. M&C levert daarover vandaag aan bij [REDACTED]. D.WJZ: Bij iedere transitiefase waarin weer (deels) fysiek onderwijs is toegestaan, is het noodzakelijk het nu geldende verbod op fysiek onderwijs in onderwijsinstellingen, dat is vastgelegd in de aanwijzing van de minister voor Medische Zorg, op te heffen. Bij gemengde varianten zal gewerkt moeten worden met sectorale afspraken binnen het onderwijsbreed kader herstart reguliere onderwijsactiviteiten.
- Er moet evenwicht komen in maatwerk en collectieve aanwijzing.
- DBT gaat akkoord met het voorleggen van de stukken aan de BWL, met input over media vanuit M&C.

5. Besluitvorming subsidies en inkoop

D.FEZ geeft toelichting op bijlage 5a en 5b. Zij doet aanvullend de oproep om goed vast te leggen als ergens van afgeweken wordt.

- D.FEZ verstuurt de nota en vragen/antwoorden aan alle dienstonderdelen.
- DBT gaat akkoord met de nota.

6. Afsluiting

Nr	Maatregel	Directie	Kosten	Dekking	BWL akk.	FIN akk.	Voorportaal	Onderraad	Brief TK	Incident. Sup. begroting nodig?	Mijpalen intern
1	<p>Verlengen termijn reisproduct</p> <ul style="list-style-type: none"> Mogelijkheid tot pauzeren reisproduct en later inzetten met behoud studieleening 	ho					Donderdag 9 april: Akkoord ambtelijke vijfhoek	Politieke vijfhoek niet nodig			
2	<p>Overbruggingsfonds cultuur</p> <ul style="list-style-type: none"> In stand houden culturele infrastructuur d.m.v. liquiditeitssteun Subsidies en leenfaciliteiten 	Cultuur	300 mln	Inzet: Generaal			Donderdag 9 april: Besproken ambtelijke vijfhoek	Woensdag 15 april: Akkoord Politieke vijfhoek		Ja: nog vóór 1 ^e sup	
3	<p>Zorgstudenten vertraging (waaronder geneeskunde)</p> <ul style="list-style-type: none"> Compensatie van 3 - 6 maanden collegegeld voor vertraging doordat fysiek contact niet mogelijk is / trage opstartfase coschappen 	Mbo/ho					Onbekend	Onbekend			Onbekend
4	Aanschaf devices in po/vo/mbo tegen oplopen achterstanden op korte termijn	Po/vo/mbo	Incidenteel 2,5 mln.	Zelf dekken			Onbekend	Onbekend			Onbekend
5	<p>Gelijke kansen: Inhalen onderwijsachterstanden als gevolg van corona</p> <ul style="list-style-type: none"> Zomer/herfst scholen vo/mbo/hbo Overgang mbo-hbo / bachelor-master Extra impuls behoud bbl Zomerscholen po d.m.v. verhogen GOAB, 15% po leerlingen Zomerscholen vo verhogen budget regeling, 15% vo leerlingen Verlengen nieuwkomersbekostiging po en 	Po/vo/mbo/ho	<p>Totaal 701 mln.</p> <p>Incidenteel 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> 300 mln inc. 30 mln inc. 10 miljoen inc. + 10-100 mln 2020-2024 104-204 mln inc. 61 - 131 mln inc. 21 mln inc. 2,5 mln struc. + 5 mln inc. 				Onbekend	Onbekend			Onbekend

COVID-19: maatregelen en exitstrategieën in enkele omliggende Europese landen (o.b.v. beschikbare informatie en o.v.v. aanvullende informatie)

<p>Beeld</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Omringende Europese landen hebben na verloop van tijd min of meer vergelijkbare maatregelen genomen. ▪ Toch zijn er opvallende verschillen tussen landen en hun maatregelen (striktheid; afdwingbaarheid; looptijd). ▪ In de meeste landen worden inmiddels de contouren van exitstrategieën zichtbaar. ▪ Afvlakken van besmettingen geldt doorgaans als voorwaarde voor afschaling. ▪ Er is erkenning dat afschaling een veelomvattend, coherent pakket aan maatregelen verlangt. ▪ Testen, apps en mondkapjes zijn middelen die vaak voor een exitstrategie worden overwogen. ▪ Overal is de boodschap dat een terugkeer naar een nieuw normaal geleidelijk gaat en lang duurt. ▪ De plannen voor een exit verschillen nogal per land, ondanks vergelijkbare elementen in alle strategieën. ▪ Het begin van afschaling en de uitvoering ervan verschildt eveneens per land. ▪ Sommige landen zijn inmiddels voorzichtig begonnen met afschaling. ▪ Andere landen overwegen nog hoe en wanneer zij moeten beginnen. ▪ Net zoals bij de beperkende maatregelen komen exitstrategieën steeds op nationale basis tot stand.
<p>België</p>	<p>Maatregelen (t/m 19 april; waarschijnlijk verlenging tot 3 mei)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Thuisblijven verplicht; huisbezoek dringend afgeraden (m.u.v. hulpbehoevenden) ▪ Alleen noodzakelijke verplaatsingen toegestaan (vitaal werk, zorg, medicijnen, boodschappen e.d.) ▪ 1,5m afstand houden ▪ Op straat max. 2 personen samen (m.u.v. gezin/huishouden) ▪ Wandelen/sporten met max. 1 ander samen (m.u.v. gezin/huishouden) ▪ Auto-/motorgebruik verboden voor niet-noodzakelijke verplaatsingen ▪ Anonieme teleomgevingen ingezet t.b.v. monitoren maatregelen ▪ Non-foodwinkels en -markten gesloten (m.u.v. apotheken e.d.) ▪ Contactberoeven verboden (m.u.v. erkende gezondheidswerkers) ▪ Restaurants en cafés gesloten (m.u.v. afhaal- en bezorgmaaltijden) ▪ Indoor recreatie gesloten (sporthallen, bioscopen, enz.) ▪ Outdoor recreatie gesloten (sportvelden, enz.; incl. vakantieparken en campings) ▪ Evenementen verboden ▪ Kinderopvang, onderwijs, cultuurinstellingen, religieuze instellingen, enz. gesloten ▪ Uitvaarten met max. 20 personen ▪ Landsgrenzen gesloten (m.u.v. goederen, onderdanen, inwoners, repatrianten, grensarbeid e.d.) <p>Exit</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Regering evalueert maatregelen op 15 april ▪ Breed deskundigenteam (GEES) adviseert regering en publiceert 14 april eerste advies ▪ Volgens GEES-leden is een lange lockdown maatschappelijk en economisch niet vol te houden ▪ Naar verluidt heropening tuincentra open v.a. 19 april ▪ Stabilisering/afname infecties voorwaarde afschaling ▪ Afschaling verlangt breed pakket coherente maatregelen